

Z dežja pod kap?

V središču pozornosti italijan-
ske javnosti je še vedno razsoda
ustavnega sodišča o zakonito-
sti razpisa referendumu, ki za-
deva kar desetero pomembnih
vprašanj in področij, od katerih
omenjamo predvsem zahtevo o
odpravi dosedanjega zakona za
izvolitev senatorjev, zahtevo o
odpravi zakona o financiranju
političnih strank in zahtevo o
ukinitvi nekaterih ministrstev,
med njimi ministrstva za kmetij-
stvo. Najbolj razširjeni italijan-
ski dnevnik soglasno trdijo, da
je zadnja razsoda ustavnega so-
dišča naravnost odločilna za pre-
hod iz prve v drugo italijansko
republiko. Gibanje za referen-
dum, katerega najvidnejši pred-
stavnik je sin pokojnega pred-
sednika republike Antonia Seg-
nija Mario, že javno govori o ko-
reniti prenovi sedanjega italijan-
skega političnega in s tem tu-
di družbenega ter gospodarskega
življenja, zaradi česar po nje-
govem tudi povsem upravičeno
govorimo o drugi italijanski re-
publiki.

Vse to se seveda ni zgodilo
čez noč, saj je znano, da se poli-
tični sistemi nikdar ne prenav-
ljajo sami od sebe, temveč so za
prenovo vedno odločilni močni
zunanji pritiski. V tej zvezi je
treba omeniti predvsem velike
volilne uspehe Severne lige in
zadnje sodne preiskave, ki so go-
tovo zadale morda usoden uda-
rec staremu političnemu sistemu.

Razsoda ustavnega sodišča
bo morda pospešila delo poseb-
ne dvodomne parlamentarne ko-
misije, ki razpravlja o institucio-
nalnih reformah. Ta komisija je
do sedaj v glavnem besedičila,
saj ni izoblikovala nobenega kon-
kretnega in dokončnega predlo-
ga. Izključiti pa je treba možnost,
da bi parlament pravočasno odo-
bril vse tiste zakone, ki so pred-
met zahtevanih referendumov,
tako da bi bil razpis le-teh brez-
predmeten. To velja predvsem za
reformo volilnega zakona za se-
nat in poslansko zbornico.

Zdaj se bje bitka za uveljavite-
v takoimenovanega večinskega
uninominalnega sistema in torej
za odpravo sedanjega proporcio-
nalnega sistema. Proti odpravi

DRAGO LEGIŠA

Nova slovenska vlada

LDS in SKD stebra koalicije

V zvezi z novejšim političnim
dogajanjem v Sloveniji je treba
predvsem spomniti na dejstvo, da
sta se po nedavnih volitvah še v
lanskem decembru konstituirala
90-članski državni zbor in 40-član-
ski državni svet. Za predsednika
državnega zbora je bil izvoljen go-
sposdarstvenik Herman Rigelnik,
ki ga je kot neodvisnega kandida-
rala Liberalno demokratska stran-
ka, podpredsednika pa sta krščan-
ski demokrat Miroslav Mozetič
in prenovitelj Lev Kreft, ni pa še
bil izvoljen tretji podpredsednik.
Državnemu svetu bo predsedoval
liberalni demokrat Ivan Kristan.

Osrednja tema pogovorov teh
dni v Sloveniji pa je sestava nove
vlade. Kot je Novi list že poročal,
je prejšnji tork državni zbor s
tesno večino izvolil za mandatarja
Janeza Drnovška, predsednika
Liberalno demokratske stranke,
torej zmagovalke na decembrskih
političnih volitvah. Rezultat gla-
sovanja je pokazal, da sestavljanje
bodoče vladne formule še zdaleč
ne bo lahko, saj je Drnovška pod-
prlo le 48 poslancev, 36 jih je bilo
proti, tri glasovnice pa so bile ne-
veljavne. Kot je znano, se manda-
tar Drnovšek osebno ogreva za
t.im. veliko koalicijo, tj. za vlado,
sestavljeno iz liberalnih demokra-
tov, krščanskih demokratov, za-
stopnikov Združene liste (prenov-
ljeni komunisti), demokratov in
socialdemokratov. Krščanski de-

mokrati ne skrivajo želje po sode-
lovanju v vladi, a so glede tega v
samem vrhu te stranke mnenja
deljena, saj si v njej mnogi težko
predstavljajo sodelovanje s komu-
nisti, močna nasprotovanja takšni
kombinaciji prihajajo zlasti s te-
rena.

Slovenska ljudska stranka je
sprva odločno nasprotovala ka-
kršnemukoli sodelovanju v vla-
di, zavrnila pa je tudi ponudbo
krščanskih demokratov po hitri
združitvi obeh sorodnih strank.

MARKO VUK

Kaže pa, da se v vplivnih politi-
čnih krogih zavedajo usodnosti
dejstva, če bi se ti dve stranki zna-
šli na nasprotnih bregovih. Pred-
sednik Slovenskih krščanskih de-
mokratov Lojze Peterle je na tis-
kovni konferenci prejšnji teden
izrazil dvom, da bo svet krščan-
skodemokratske stranke podprl
veliko koalicijo med LDS, SKD in
Združeno listo. Po njegovem mne-
nju bi bila vlada bolj uravnoteže-
na, če bi jo sestavljale Liberalno
demokratska stranka, Slovenski
krščanski demokrati, Slovenska
ljudska stranka in Socialdemo-
kratska stranka Slovenije. Petkov
sestane mandatarja Drnovška z
dvema vidnima voditeljema Slo-
venske ljudske stranke, z Marja-
nom Podobnikom in Francijem

Iz vsebine:

Janko Jež:
*Kulturni zapis o tržaški
iredenti* (str. 3)

Jurij Paljk:
Biseri pod snegom
Dušana Jelinčiča (str. 6)

Ambrož Kodolja:
*Razmišljanje o slovenskem
kulturnem dnevu* (str. 7-8)

Davorin Devetak:
Izdaja pregleda
Alpe Jadran Kinema (str. 6)

Dva aktualna intervjuja
(str. 4 in str. 5)

Feltrinom, je dal misliti, da bi bi-
la tudi taka kombinacija mogoča.

Ko smo pisali te vrstice, je iz
Ljubljane prišla vest, da so Li-
beralno-demokratska stranka in
Slovenski krščanski demokrati
dosegli sporazum o sodelovanju
v novi vladi. Vodilni organ SKD
je z veliko večino glasov odobril
takšno sodelovanje. V novi vla-
di bodo krščanski demokrati ba-
je imeli ministrstva za zunanje za-
deve, za notranje zadeve in za
kmetijstvo. V vladi naj bi bili Loj-
ze Peterle, Ivan Bizjak in Jože
Osterc.

BESEDO IMA BILL CLINTON

Mnogi ne razumejo globlje vzro-
ke, zaradi katerih se je ameriški pred-
sednik Bush le nekaj dni pred preda-
jo oblasti novemu državnemu pogla-
varju Clintonu odločil za vojaški na-
pad na Irak. Res je sicer, da je iraški
diktator Sadam v zadnjem času hudo
izzival ves mednarodni svet, saj je
Irak grobo kršil prevzete mednarodne
obveznosti, vendar mora takšna voja-
ška intervencija v tem trenutku vzbujati
začudenje in tudi zaskrbljenost.
Tisti, ki trdijo, da je Bush tako ravnal
iz golih osebnih maščevalnih na-
gibov, se morda motijo, vendar obstajajo
marsikateri znaki, ki takšno mnenje
utemeljujejo.

Najprej se je Busheva vlada odlo-
čila za napad z raketami na objekt, kjer
naj bi izdelovali jedrsko orožje. Eno iz-
med raket je iraška protiletalska ob-
ramba prestregla, tako da je bil zadet
veliki hotel v Bagdadu, v katerem so
običajno nastanjeni tuji časnikarji.
Čez nekaj dni je sledil letalski napad
na položaje v severnem in južnem Ira-
ku, pri čemer je bilo ubitih, kot pravi-
vijo, vsaj 20 oseb.

Zanimivo je, da je za sedaj ame-
riška vojaška akcija proti Iraku preki-
njena, iz česar smemo sklepati, da je
Bush dejansko zaključil svoj »pogo-
vor« s Sadamom in da je tudi to zade-
vo »predal« svojemu nasledniku Clin-
tonu.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 24. januarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Travnica želja«; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Adam, kje si? Edvard Kocbek in njegov čas (Andrej Inkret); »Krivda in priznanje«; 14.40 Pesmi miru; 15.00 Iz krajevnih stvarnosti; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Z naših prireditiv.

■ PONEDELJEK, 25. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jugoslavija 1941-45; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 12.00 Taborišče Gonars (pričevanja preživelih); 12.40 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu. Moški zbor Novega Sv. Antona iz Trsta vodi Edi Race; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nagradna abeceda, radijski kviz oddaja za otroke; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ TOREK, 26. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Zvočna ropotarnica, glasovi in zanimivosti iz radijskega arhiva; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 12.00 Nepoznani planet Zemlja; 12.40 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu. Mešani zbor Lojze Bratuž iz Gorice vodi Stanko Jerič; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Franček Rudolf: »Skriti pred sosedi: »Park«.

■ SREDA, 27. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 12.00 Zdravo hrano do zdravega duha; 12.40 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu: mešani zbor Skala iz Gropade vodi Anastasia Purič; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 »Na goriškem valu«; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Na goriškem valu«; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 »Svojo poslednjo voljo pri zdravju in čisti pameti izrekam« — odnos do življenja in smrti v kmečkih oporokah.

■ ČETRTEK, 28. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Trst, december 1941; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 12.40 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu: moški zbor Provox vodi Tanja Kuštrin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ PETEK, 29. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Halo, dober dan! Tu 362875; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Pravljice, pesmice in še kaj...«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba. V spomin Ubalda Vrabca; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 30. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v gledališču Miela v Trstu; 11.30 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 12.00 Ta rozajanski glas — Oddaja iz Rezije; 12.45 Glasnik Kanaleske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba. Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Adam, kje si? Edvard Kocbek in njegov čas: »Pesmi o smrti«.

Razpravljali so o predlogu za skupno slovensko listo Srečanje med delegacijama Slovenske skupnosti in DSL

V četrtek, 14. januarja, sta se v Trstu srečali deželni delegaciji Ssk in Slovenske komponente DSL, v katerih so bili za Ssk deželni tajnik Ivo Jevnikar, deželni podpredsednik Rafko Dolhar in tržaški pokrajinski tajnik Martin Breclj, za slovensko komisijo DSL pa predsednik Miloš Budin, deželni svetovalec Ivan Bratina in tržaška občinska svetovalca Anamarija Kalc.

Slovenska skupnost je obrazložila predlog o skupni slovenski nadstrankarski listi za junijske deželne volitve, kar je bila glavna tema pogovora. V konstruktivnem razgovoru so zastopniki DSL podarili, da predlog sicer ni v skladu s tradicijo DSL, vendar so obnem podčrtali, da se spričo novega deželnega volilnega zakona in spričo izredno spremenjenega političnega položaja še ne morejo sprejemati dokončna stališča o prihodnjih deželnih volitvah. Po mnenju DSL bi se morda splačalo raje razmišljati o slovenski listi, ki bi se povezala s kako vsedržavno stranko, ki pozitivno nastopa v korist manjšine in ki, seveda, zagotavlja dosego kvocienta. Predstavnik DSL so izrazili prepričanje, da se Slovincem ne izplača ločitev od italijanskih oziroma skupnih demokratičnih sil, ker bi jih s tem razbremenili skrbi in angažiranosti v korist manjšine in sožitja. Poleg tega so pri DSL mnenja, da bi bila sloven-

ska lista brez povezave vnaprej zapisana neuspehu.

Po mnenju Ssk pa bi imel skupni samostojni slovenski nastop velik politični pomen tudi v podkrepitve zahteve po zajamčenem zastopstvu slovenske manjšine v vseh izvoljenih zakonodajnih in upravnih telesih. Predstavljal bi lahko najboljšo rešitev do trenutka, ko bo zajamčeno zastopstvo doseženo.

Zastopstvi sta razpravljali tudi o nekaterih pobudah, ki naj bi jih manjšina izvedla v bližnjem obdobju, ter o njeni notranji organiziranosti.

* * *

Deželni odbornik Barnaba je odgovoril na vprašanje listarja Gambasinija o nameravani ustanovitvi nove občine na vzhodnem Krasu (Opčine itd). Deželni odbor se ne spušča v politično plat zahteve Kraševcev, izjavlja pa, da je za združitve in ne na ločitev občin v skladu s zakonom 142!

* * *

V Trstu so se 19. t.m. sestali predstavniki KGS, katere je vodil predsednik Ivan Širca, s slovenskimi predstavniki v deželnem svetu (Jevnikar, Budin, Bratina). Zahtevali so, naj dežela ne zmanjša obsega KGS, tako da bi iz KGS izostale občine z Goriškega in še Trst in Dolina. Deželni predstavniki so zagotovili, da se bodo borili proti taki ureditvi Gorske skupnosti, ki bi v bistvu ločila Kras na dva dela.

Z dežja pod kap?

slednjega odločno nastopajo mislovci in komunistični prenovitelji, ki trdijo, da hočejo vsedržavne stranke z uvedbo večinskega volilnega sistema v bistvu ohraniti oblast.

Naj bo že kakorkoli, dejstvo je, da bodo z uvedbo večinskega volilnega sistema s političnega prizorišča izginile vse manjše skupine. Ostale bodo le večje politične stranke, zaradi česar naj bi bila sestava vlade lažja in enostavnejša.

Res pa je tudi, da utegnejo spremembe volilne zakonodaje, kot jih napovedujejo, hudo in nevarno ogroziti prisotnost predstavnikov narodnih manjšin v italijanskem parlamentu. Ustava in sedanja volilna zakonodaja sta doslej nudili Južnim Tirolcem in prebivalcem Doline Aoste možnost, da so vedno lahko izvolili svoje predstavnike v senat in po-

slansko zbornico. Vprašanje je, če bodo po novih predpisih imeli lastno predstavništvo v obeh rimskih zakonodajnih zborih. Za slovensko narodno manjšino pa žal takšne možnosti ni bilo niti s starim volilnim redom.

Dejstvo je dalje, da je po že odobrenih volilnih predpisih ogrožena prisotnost predstavništva slovenske narodne manjšine tudi v deželnem zboru ter da bo ogrožena v nekaterih pomembnih pokrajinskih in občinskih svetih, kjer smo doslej vedno imeli svoje predstavnike.

Lepo se sicer slišijo napovedi o začetku druge italijanske republike, vendar je za našo manjšino bolj na mestu zaskrbljenost, kajti v vsej poplavi lepih besed nihče na italijanski strani niti ne črhnje o naših problemih. Ti pa so naravnost življenjskega pomena za naš obstoj. Bomo prišli z dežja pod kap?

Novosti pri Katoliškem glasu

Z novim letom se za Katoliški glas začena nova doba. Glavni in odgovorni urednik lista je postal škedenjski kaplan, znani publicist in kulturni delavec Dušan Jakomin.

Tednik bo v kratkem začela izdajati Zadruga Goriška Mohorjeva, ki je bila pred nekaj dnevi ustanovljena v Gorici in bo poleg Katoliškega glasa povezovala še otroško revijo Pastirček in založniško dejavnost Goriške Mohorjeve družbe. Vse tri enote bodo sicer ohranile svojo notranjo avtonomijo in bodo samostojno delovale v okviru zadruga.

Novi glavni in odgovorni urednik Katoliškega glasa poudarja zvestobo tradiciji in poslanstvu tega tednika, ki v našem zamjestvu izhaja že 45 let. Istočasno pa se tudi napovedujejo določene novosti. Med drugim bodo v Trstu v prostorih Slovenske prosvete odprli poduredništvo tednika, ki ga bo vodil Ivan Žerjal.

Pozitiven razplet

Odvetnika Berdon in Škerk, ki branita prof. Sama Pahorja na zadnji kazenski obravnavi v zvezi z incidentom pred cerkvi sv. Antona Novega v Trstu, pozitivno ocenjujeta odločitev rimskega kasacijskega sodišča, naj pristojni urad tržaškega sodišča globlje prouči stanje odnosov med slovensko manjšino in italijansko večino v Trstu. Pri tem naj zlasti ugotovi, ali je ozračje zares tako zastrupljeno od protislovenske mržnje, da ni jamstva za reden potek obravnave proti prof. Samo Pahorju. Pozitivno je torej že dejstvo, da kasacijsko sodišče ni zavrnilo zahteve, naj bi Pahorju sodilo drugo sodišče in ne tržaško. Celotna zadeva se je s tem seveda odložila za nekaj mesecev.

Slovensko glasilo SKP

Slovenski člani stranke »rifondazione comunista« (komunistične preнове) so v začetku tega meseca začeli izdajati svoje glasilo »Iskra«. Prva številka je izšla 8. januarja, list pa bo, kot napovedujejo, izhajal tedensko. V pričakovanju vpisa glasila na sodišču je odgovorno uredništvo prevzel Stojan Spetič.

Uvodnik prve številke je napisal Sergij Lipovec, ki predvsem pojasnjuje, kakšno vsebino bo list imel in za kaj se bo zavzemal. Vesti, ki jih »Iskra« posreduje, so v glavnem vezane na aktualno politično dogajanje v Italiji in v Sloveniji, objavlja pa tudi razne novice v zvezi s strankinim delom.

Janko Jež: Kulturni zapis o tržaški iredenti

Scipio Slataper in vojna v službi iredentizma

S tem sestavkom se vključuje v krog naših sodelavcev znani tržaški slovenski šolnik, kulturni delavec in publicist, ravnatelj prof. Janko Jež. Prepričani smo, da bodo naši bralci z zanimanjem in veseljem brali njegova aktualna izvajanja.

Ured.

Scipio Slataper

Pisal sem že o raznih Slataperjevih stališčih v zvezi z zdravljenjem in reševanjem tržaškega sindroma s kulturnega in gospodarskega vidika. Pri tem sem imel v vidu zaključke, do katerih je prišel Gino Brazzoduro v eseju »Alle radici della nevrosi triestina – Il caso Slataper« v zborniku, ki izhaja v Ronkah pri Trstu z naslovom »Il territorio« (glej moj članek v PD z dne 6.1.1993).

Rad bi še poglobil stališče, ki ga je imel Slataper do vojne, to se pravi do prve svetovne vojne, med katero je kot prostovoljec padel kot italijanski iredentist. Pri pregledovanju žitja in bitja italijanske iredente v Trstu na začetku tega stoletja sem ugotavljal, da je bila močno pod vplivom Mazzinijevih nauk. Lahko se v tej zvezi vprašamo, ali je italijanska mladina poleg obeh znanih gesel **misel — dejanje in življenje — poslanstvo** poznala tudi Mazzinijevo prispodobo o šestilu? Mazzini je v svojem sestavku »Dei diritti e dei doveri dell'uomo« opozarjal Italijane na meje, ki jim jih je Bog postavil: to so meje, ki jih označimo z lokom, ako konico šestila zapičimo na krožec, ki na zemljevidu Italije predstavlja mesto Parma in z drugo konico napravimo polkrog, ki sega od izliva Roje v Tirenko morje, zahodno od Sanrema, do izliva Soče v Jadransko morje. »Tako boste dobili meje, ki vam jih je Bog postavil. Onstran njih nimate nobene pravice!«, zatrjuje Mazzini.

Mazzini je bil ideolog italijanskega zedinjevanja. Njegovi preroki so bili na prehodu neoklasicizma v romantiko še Gioberti, Vico, Muratori, D'Azeglio, Balbo. Slednji je v svojem znanem delu »Le speranze d'Italia« zapisal, da je bilo italijansko stremenje po državnem zedinjevanju deležno stalnih razočaranj, ker še ni nastopila ugodna priložnost za njegovo uresničevanje. Ta ugodna možnost bi lahko privedla do sporazuma z Avstrijo, če bi ta sila z namenom, da si zavaruje ekspanzijo in nadvlado na Balkanu, želela imeti na svoji strani prijateljsko naklonjene države. V takšnem primeru bi Avstrija brez skrbi za južne meje svojega cesarstva lahko izpraznila deželo Lombardo-Veneto, zaključuje Balbo.

To zamisel je gojil pobudnik italijanskega zedinjenja, piemontski kralj Carlo Alberto. Njegovi privrženci so se zato imenovali albertisti.

Tako se je predvidevanje Cesara Balba uresničilo. Pod pritiskom nezadržnega prerodnega zaleta Mazzinijeve Mlade Italije se je Avstrija začela umikati iz Severne Italije in preusmerjala svojo zunanjo politiko na Balkan. Pri poskusu zaježitve turškega napredovanja v smeri delikatnega srednjeevropskega prostora je Avstrija leta 1868 zasedla Bosno in Hercegovino. Italija je medtem postala avstrijska zaveznica in je to ostala do izbruha prve svetovne vojne.

Italijanski iredentizem pa se s tem ni zadovoljil. Zahotela se mu je še zadnja osvobodilna vojna za priključitev Trsta, Gorice in Reke. Ta smer je začela pridobivati pristaše tudi v širših italijanskih krogih, zlasti med intelektualci. Širili so jo literati, ki so se zanjo ogrevali pod vplivom Carduccija in posebno D'Annunzia. Italija je bila dolžna nastopiti proti iredentizmu, v kolikor je bila zaveznica Avstrije in Nemčije, to je Centralnih sil v boju proti Veliki Antanti, to je Veliki Britaniji, Franciji, Rusiji in Srbiji. Tolerirala pa je iredentizem, ki ji je postal celo dobrodošel, ko ji je zaradi zgodovinske konjunktore kazalo, da se avstroogrška zaveznica lahko prelevi v njeno sovražnico. Leta 1914 je zato razglasila svojo nevtralnost, nato pa leta 1915 stopila v vojno na strani antantnih sil. Cena, ki so ji jo morale plačati te sile, je bil Londonški sporazum, s katerim je Velika Britanija obljubila Italiji Julijsko krajino z Gorico in Trstom, Istro z Reko, Hrvaško primorje in Dalmacijo.

Ta neenotna italijanska zunanja politika na začetku tega stoletja je imela vpliv tudi na razvoj nacionalizma v Trstu. Del nacionalistov, ki je imel pristaše v liberalnem taboru, je prevzel za svoj politični ideal takoiimenovani politični iredentizem, ki se je kmalu spremenil v interventizem v vojni proti Avstro-Ogrski. Tako sta se opredelila npr. Xydias in Timeus,

medtem ko so Scipio Slataper in brata Stuparich zagovarjali samo kulturni iredentizem. Zanje velja, da so bili bolj socialistično usmerjeni.

Če bi Italija v prvi svetovni vojni ostala zvesta zavezništvu s Centralnimi silami, bi bil njen mednarodni položaj zelo ugoden za potenciranje italijanske kulturne penetracije v Srednjo Evropo. S tem so računali kulturni iredentisti, zasuk vojnih dogodkov in preskok Italije iz enega v drugi tabor jim je pokvaril račune. Tega se je takoj zavedel Giani Stuparich ter ob izbruhu prve svetovne vojne zavzel odločno stališče. Dejal je bratu Carlu in Scipiu Slataperju: »Basta con le discussioni. Ora bisogna agire!«

V antifašistični polemiki proti tržaškimi socialnim demokratom je Slataper odločno odklanjal misel na vojno kot skrajnim sredstvom obračunavanja s človekom. Gre za njegovo začetno pojmovanje Mazzinijevega načela o smislu življenja. Zanj je življenje poslanstvo (la vita è missione), zato je treba to poslanstvo uveljavljati po možnosti z miroljubnimi sredstvi. Tu opažamo pri Slataperju popuščenje glede na začetno načelno odklanjanje vojne, ko je zapisal: »Niente guerre!«, kmalu nato pa je spričo neizbežnosti izbruha prve svetovne vojne začel dopuščati upravičenost vojaškega obračunavanja za dosego posebno koristnih narodnih smotrov.

Gre za Slataperjevo počasno spoznavanje, da je makjavelizem včasih zelo dobrodošlo sredstvo pri uveljavljanju narodove volje. Spet imamo opraviti z Mazzinijevim geslom: »Il pensiero non è valido, se non sa diventare azione« (misel ni veljavna, dokler ne more postati dejanje). Pojem o misli in dejanju je bil pri naših nacionalistih tesno povezan z vojno. Tudi pri Slataperju in Stuparichu, čeprav sta kot mladostnika dajala prednost kulturni iredenti pred politično.

Slataper priznava, da je vojna negativen dejavnik samo z materialnega gledišča in ne z moralnega, kajti življenjskost vsakega resnega narodnega stremjenja se izraža predvsem v najbolj kritičnih trenutkih. Z moralnega stališča pa se nobena misel, ki ni povezana z dejanjem, ne more povečevati. Zato nas ne preseneča njegova ugotovitev: »Narod, ki nima možnosti, da privede svoj podzavestni ideal do skrajne posledice, je narod, ki je vreden klavnice«. Da, prav ta izraz uporablja Slataper: **macellatoio**.

Slataper je s takšnim razlikovanjem med vojno in klavnico imel lahko delo v polemiki z manj omikanimi sloji tržaškega in sploh italijanskega nacionalističnega in iredentističnega življa, ki se je oplajal z lažmi, lažiretoriko in skrajno nizko demagogijo in ki zaradi tega ni bil nič manj nevaren zaradi sklicevanja na namišljeno prosvetljeno rimstvo (romanità).

Prav tako je imel Slataper s svojim višjim moralnim gledanjem na vprašanje **ali mir ali vojna** oziroma **kdaj mir in kdaj vojna** večji vpliv na italijansko javnost kakor Fauro Timeus.

Fauro Timeus je brez ovinkarjenja prikazal funkcijo Trsta v okviru ekspanzionističnega italijanskega imperikalizma, ki je stremel po nadvladi na Balkanu, čeprav so ga albertisti prepustili Avstro-Ogrski. Timeus trdi, da sta Trst in Jadran zanesljiv temelj za miroljubne in vojaške akcije nadaljnjih ozemeljskih in morskih področij, ki so za Trst važna zaradi svojega bogastva. Zato Timeus vzpodbujevalno zaključuje: »Korakajmo za zastavo Domovine, da presadimo na tuja tla našo kulturo, ki je produkt naše volje. Meščanski ideal je bil včeraj svoboda, danes je cesarstvo in mi ga bomo zavajevali. Italija naj bo prosvetiteljica in vladarica ljudstev ali pa naj jo pogoltne morje.«

Brazzoduro podčrtuje drznost, s katero Fauro Timeus postavlja vsako stvar na svoje pravo mesto in jo nagovarja z jasnim imenom. V raznih Faurih, ki so na ta način govorili in pisali ter ščuvali mladino k protislovenski nestrpnosti, so premise za dramatični razplet nasilja na našem ozemlju. Slovenska zemlja je z italijanskim cesarstvom tonila v strašnem krvoprelitju, ki ga danes morda presega le klanje v Bosni in Hercegovini.

Slataper pa je, čeprav mlad zanesenjak, zvest svojim začetnim stališčem glede sožitja s Slovenci. Tržaški politični iredentisti niso zanj večinsko gibanje in niti ljudsko. Slovenska navzočnost v mestu je znatna, najmanj 20 odstotna, in dobro zakoreninjena, celo intelektualno. V Istri pa obsegajo Slovenci in Hrvati — (Slavi) kar dve tretjini prebivalstva.

Slataper sega tudi na področje kritičnega presojanja literarnega dogajanja pri nas v Trstu. Seveda ima v mislih samo italijansko slovstvo. Gre za antiliteraturo, ki jo odklanja, ker odtujuje pravilno dojetje dejstev in smisel za stvarnost. Odločno odklanja ekskluzivizem kulture, ki naj bi bila podrejena zgolj literarni viziji sveta. Samo redki posamezniki iščejo v knjigi široko razumevanje trgovstva kot človeške dejavnosti. Trst si zato ne zna ustvariti lastne industrijske miselnosti. Brazzoduro je prepričan, da bodo Tržačani iz petero Slataperjevih **Tržaških pisem** črpali mnogo snovi, ki bi jo bilo treba poglobiti, da bi prišli do skrajno čiste analize tržaškega sindroma. S tem bi rešili mesto pred pastmi raznih kompleksov, ga spravili z resnico in z njegovimi najbolj pristnimi koreninami.

Trst mora spoznati modrost rekla: »**Nosce te ipsum**«. Trezno gledanje, ki ga ne zastirajo miti, naj nas rešuje pred ponavljanjem zgodovinskih napak in nesreč. Podobno gleda Diego De Castro, ki v svoji zadnji filipiki na račun svojih tržaških sonarodnjakov izjavlja: »**Trieste non sa cosa vuole — Trst ne ve, kaj hoče**«.

Boris Mihalič o delu in načrtih Pokrajinske gospodarske konzulte

»Največ pozornosti bomo posvetili področjem, ki so po našem mnenju najbolj perspektivna«

V okviru tržaške Trgovinske zbornice deluje Pokrajinska gospodarska konzulta — sekcija za kmetijstvo, ribolov in gozdarstvo. Julija lani je bil za njenega predsednika imenovan Boris Mihalič, dolgoletni odbornik v občini Dolina in predsednik Kmetijske zadruge v Trstu. Z njim smo se pogovorili o dosedanem delu konzulte, njenih načrtih za prihodnost in še o čem.

in je tudi postavila temelje za bodoče delo. Katere točke vašega programa so najpomembnejše?

Že na prvi seji, ki je bila julija lani, sem poudaril, da si bom v prvi vrsti prizadeval, da postane naša sekcija Pokrajinske gospodarske konzulte živo telo. Na eni naslednjih sej je bil postavljen in sprejet predlog za ustanovitev dveh podsekcij, ene za kmetijstvo, druge pa za ribolov. Občasno, ko bo pač potrebno, naj bi se vsi člani zbrali na plenarnem zasedanju. Toliko kar zadeva metodo dela, ki bo nedvomno omogočila večjo funkcionalnost. Povem naj še, da smo eno plenarno zasedanje že imeli 18. decembra lani. Prvič smo povabili v našo sredo deželnega odbornika za kmetijstvo Benvenutija, ki nas je seznanil s proračunom in smernicami, ki jih je deželni odbor sprejel za naslednje triletnje za kmetijski sektor.

Člani tega organizma se seveda zavedamo, da se je nemogoče ukvarjati z vsem in da za vse tudi finančna sredstva ne zadoščajo. Zato smo tudi odborniki na eni prvih sej sprejeli dokument, pravzaprav program našega delovanja. Največ pozornosti bomo posvetili področjem, za katera menimo, da imajo največje perspektive za razvoj. Te so: vinogradništvo, oljkarstvo, vrtnarstvo in cvetličarstvo. Naša sekcija si bo tudi prizadevala za dodelitev podpore mladim kmetovalcem in za organizacijo Kmetijskih dnevov, pa tudi za to, da bi priznali celotno ozemlje v tržaški pokrajini kot neugodno za kmetijstvo in končno tudi za ustanovitev Kraškega parka, a ne takšnega, kot ga pojmujejo nekateri. Naše stališče je, da je treba pri tem predvsem upoštevati človeka.

V prejšnjem odgovoru ste omenili Kmetijske dneve v Boljuncu, ki so lani odpadli iz tehničnih razlogov. Ali letos ni ovir za to prireditve in v čem je po vašem njen pomen?

Vse kaže, da bomo letos Kmetijske dneve organizirali. Prav prejšnji teden so bili na Trgovinski zbornici sestanki za ustanovitev odbora, ki bo prevzel organizacijo te prireditve. Letošnji Kmetijski dnevi naj bi bili deveti po vrsti. Kot bivši predsednik odbo-

ra si predvsem želim, da bi to tega res prišlo in da bi na njih dali poudarek stvarim, ki so bistvene za razvoj našega kmetijstva. Ti dnevi so namreč izredno pomembni, saj se na njih zberejo kmetovalci, tehniki in vsi, ki se za to področje zanimajo, zato lahko iz tega tudi marsikaj zraste. Poleg tega pa imajo Kmetijski dnevi tudi »vzgojni« pomen za meščane, ki okolice Trsta sploh ne poznajo.

Vi ste tudi predsednik Kmetijske zadruge v Trstu. Kaj bi povedali o njenih načrtih za bodočnost?

Kmetijska zadruga skuša biti ena tistih dejavnikov, ki si prizadevajo za ohranitev našega teritorija in tistih, ki ga upravljajo: kmetje, vrtnarji... Ni torej naključje, da imamo tudi torklo, čeprav z nemajhnimi stroški, a to je bistveno pripomoglo k razvoju oljkarstva. Z našimi trgovinami in mehanično delavnico nudimo servis našim ljudem.

Za prihodnost si predvsem želim, da bomo tudi v duhu sprememb, do katerih prihaja v Evropi, še dalje igrali pomembno vlogo. Pri tem smo optimisti, saj smo opazili, da se človek vedno bolj vrača k naravi.

Pogovor je zapisala
Helena Jovanovič

I. Florjanc v DSI o gregorijanskem petju

V Društvu slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 19. t.m., predaval salezijanec Ivan Florjanc, strokovnjak za gregorijansko petje, ki je občinstvo seznanil z začetki in razvojem te liturgije in tudi zapel nekaj pesmi iz različnih obdobij. Gost je povedal, da sovpada začetek tega petja z obdobjem, ko je bil za papeža imenovan Gregor Veliki (590-604), zelo pa je bilo povezano s hebrejsko tradicijo. V tistem času so vsekakor obstajale tudi druge liturgije, ki so se v naslednjih stoletjih mirno razvijale dalje, tudi potem, ko je cesar Karel Veliki uvedel gregorijansko petje v vsem svojem tedanjem cesarstvu.

Predavatelj je omenil, da je obstajalo tudi oglejsko petje, vendar se na žalost ni ohranilo, ker ni zapisov o njem. Zadnji mejnik za gregorijansko petje pa je bila Cistercijska reforma, ki je v cerkvi uvedla petje, dostopno vsem ljudem. Številni strokovnjaki po Evropi, je še dejal predavatelj, se danes ukvarjajo z »restavriranjem« gregorijanskih pesmi. Trudijo se predvsem, da bi jim vrnilo prvotno obliko.

* * *

Znani slovenski pesnik Kajetan Kovič je bil v četrtek, 14. t.m., gost »Srečanja z avtorjem«, ki ga je v goriški Knjižnici Damir Feigel priredil tamkajšnji Kulturni dom. O književniku je spregovorila prof. Lučana Budal, ki je z občutenimi besedami posredovala prisotnim nekaj misli o Kovičevih pesmih. Ob koncu je spregovoril tudi avtor sam.

»Slovenski praznik« v SKK

V prostorih Slovenskega kulturnega kluba v Ull. Donizetti 3 v Trstu so mladi člani društva v soboto, 16. t.m., priredili prijeten večer v počastitev prve obletnice mednarodnega priznanja Republike Slovenije. Soorganizator večera je bil Mladinski odbor Slovenske prosvete. Pred polno dvorano je spregovoril pisatelj Boris Pahor, ki je opisal razvoj dogodkov od demokratizacije do osamosvojitve v naši matični državi. Mladi so nato prebrali nekaj odlomkov iz del Franca Jeze, Vinka Beličiča, Ljubke Šorli in drugih ustvarjalcev v tem našem prostoru, ki so pisali o slovenski državnosti. Z glasbenimi točkami sta večer popestrila instrumentalno-vokalni kvintet Nomos in kitarist Danilo Pahor. Praznika v SKK se je udeležilo številno občinstvo (foto D. Križmančič)

Bi lahko za uvod povedali, kako je prišlo do nastanka te konzulte in kakšne pristojnosti ima?

Pokrajinska gospodarska konzulta — sekcija za kmetijstvo, ribolov in gozdarstvo, je posvetovalnega značaja, čeprav ima določen vpliv na predsednika Trgovinske zbornice. Povedati moram, da je bila sekcija, kateri predsedujem, ustanovljena komaj pred nekaj leti, čeprav bi morala obstajati, odkar obstaja sama zbornica. Dosedanji odbori pa niso imeli prevelikega posluha za kmetijstvo in so zato s tem zavlačevali. Razlog za to je povsem jasen, saj je kmetijstvo skoraj izključno v slovenskih rokah. Kljub konservativnemu gledanju, ki ga je še do pred nedavnim imel predsednik Trgovinske zbornice do kmetijskega sektorja, pa je bil edini, ki se je zavzel (sicer pod pritiskom stanovskih organizacij) za ustanovitev te sekcije.

Kakšni so bili začetki delovanja sekcije za kmetijstvo, ribolov in gozdarstvo?

Reči moram, da začetki delovanja niso bili najboljši. Po smrti prvega predsednika je njegovo mesto ostalo več mesecev prazno. Šele nato je prišel na dan predlog, da bi sekciji predsedoval jaz. Gre za pomembno odločitev, saj je prvič, da je takšno mesto v okviru Trgovinske zbornice prevzel Slovenec. V odboru so poleg mene še štirje slovenski kmetovalci: Vili Mikac, Silvano Ferluga, Mario Gregorič in Edvin Forčič.

Od vašega imenovanja do danes je sekcija imela že nekaj sej

»Sluga dveh gospodov« v Štandrežu

Dramski odsek PD »Štandrež« je svoje 28. leto delovanja uradno začelo v soboto, 16. januarja, s premiero komedije Carla Goldonija »Sluga dveh gospodov«. S predstavo, v kateri je nastopilo enajst igralcev, ki jih je vodil režiser Emil Aberšek, so počastili Goldonija ob 200-letnici njegove smrti in obenem potrdili, da je amatersko dramsko delovanje v Štandrežu doseglo raven, ki prerašča običajno ljubiteljsvo.

Igro so ponovili tudi v nedeljo, 17. t.m., napovedujejo pa tudi druge možne ponovitve, verjetno na drugih odrih, saj dramski odsek iz Štandreža rad in uspešno gostuje.

Preprosta, a zelo učinkovita scena Luciana Pavia je primerno predstavljala ozadje vsem trem delom in situacijam, ki se pojavijo na odru. Goldoni je dogajanje postavil v Benetke, pri pisanju te komedije je uporabil večino tradicionalnih likov italijanske komedije in tudi razne situacije, ki pač morajo primerno zaplesti in nato odmotati dogajanje. Kot veleva tradicija, nastopajo zaljubljenici, bolj ali manj srečni, očetje s svojimi slabostmi in stremljenji, krčmar, sobarica, natak, postrešček, vsa dogajanja pa posredno ali neposredno povezuje Truffaldino, sluga dveh gospodov. Vse se srečno konča, čeprav sluga s tem dvojnimi streženjem bistveno prispeva k zapletom te Goldonijeve komedije.

Gledalci so se imenitno zabavali, saj so igralci prepričljivo uprizorili like, ki so jim bili zaupani. Njihovo igranje in vživetje v vlogo je z igro raslo, tako da sta posebno zadnja dva dela bila zelo učinkovita, tekoča in dinamična. Seveda ima pri tem Truffaldino, ki ga je igral Božidar Tabaj, veliko zaslugo, saj je sproščeno zaigral lik brihtnega in zvitega šaljivca, ki pa je tudi v svoji preprostosti tako neroden, da ustvari najhujše zaplete in ga le širokosrčnost zaljubljenih gospodarjev na koncu igre reši, da ga ne kanzujejo, ampak mu omogočijo, da se srečno poroči s sobarico Smeraldino.

Vsekakor so člani amaterske dramske skupine iz Štandreža tudi tokrat razveselili domače občinstvo in s tem potrdili, da z zavzetostjo in vztrajnostjo častijo Talijo, muzo veselih gledaliških predstav.

M.T.

* * *

Deželni svet je 19. t.m. z veliko večino glasov (39 od 44 prisotnih) imenoval Iva Jevnikarja v komisijo Sklada za Trst. To mesto je do nedavnega zasedal Bojan Brezigar.

Pogovor s prof. Aldom Stefančičem o načrtu za združevanje ravnateljstev

»Vedno bodimo pripravljene, da branimo to, kar že imamo«

»Predlog o racionalizaciji šolskega omrežja« za leto 1993/94, ki ga je izdelal tržaški šolski skrbnik, je v slovenskih šolskih krogih naletel na veliko nasprotovanj. Med drugim predvideva združitev svetoivanskega in šentjakobskega didaktičnega ravnateljstva, kar zadeva srednje šole pa naj bi združili šentjakobsko nižjo sr. š. »I. Cankar« z rojansko sr. š. »F. Erjavca« ter opensko nižjo sr. š. »S. Kosovel« s proseško »F. Levstik«. O tem resnem vprašanju, ki zadeva avtonomijo nekaterih naših šol, in o možnih rešitvah smo postavili nekaj vprašanj prof. Aldu Stefančiču, ravnatelju pri Sv. Jakobu in članu Deželne šolske komisije za probleme slovenske šole.

Nedavni predlog šolskega skrbnika Vita Campa za »racionalizacijo« šolskega omrežja se sklicuje na vsedrjavni zakon. Za kateri zakon gre in kaj določa?

Leta 1988 je bil odobren na vsedrjavni ravni zakon, ki določa, da je treba šole z manj kot 12 razredi pridružiti drugim. Šole se torej ne ukinjajo. Kar zadeva osnovne šole, pa isti zakon predvideva, da mora biti v enem ravnateljstvu zaposlenih vsaj 40 učiteljev. Že leta 1988 se je postavilo vprašanje združevanja šol in to je povzročilo veliko skrbi predvsem Slovencem, saj vemo, da ima večina le majhno število razredov in učencev. Že takrat smo se zbal, kaj se bo zgodilo.

Šolski skrbnik je sedaj dobil nalogo, da razišče to področje in da predlog nato predloži ministru. O tem pa se morajo izreči še pokrajinski šolski svet in okraj, za slovenske šole pa še pristojna deželna komisija, ki ima le posvetovalno vlogo. Ko bo dobil skrbnik mnenja vseh, pa naj bodo pozitivna ali negativna, bo svoje predloge posredoval ministru, ki bo moral nato odločiti.

Toliko torej o samem zakonu. Kaj lahko sedaj storijo slovenski šolniki, starši učencev in drugi, da združevanje ravnateljstev preprečijo?

Kar lahko naredimo sedaj, je le to, da se kot uradni organ v deželni komisiji za probleme slovenske šole izrečemo proti skrbnikovemu načrtu. Od vedno smo zagovarjali in zagovarjamo stališče,

da kriteriji, ki jih ta predlog upošteva, ne bi smeli veljati za manjšinsko šolstvo, saj ima slednje svoje specifične probleme in ga je zato treba obravnavati drugače. Proti temu predlogu se morajo jasno in javno izreči tudi sindikati, starši učencev s kako skupno akcijo, s katero bi tudi širša javnost opozorili na naše specifične probleme. Tudi drugim moramo razložiti, da smo Slovenci manjšina, raztresena po teritoriju in da bi bilo zato za nas združevanje ravnateljstev zelo škodljivo.

Večkrat poudarjamo, da naše šole ščitijo mednarodna določila. Za katera določila gre in v kolikšni meri se lahko opremo nanje za podkrepitev naših zahtev?

Slovenske šole so mednarodno zaščitene, saj so med drugim omenjene na seznamu 4. člena (pod črko C) posebnega statuta Londonskega memoranduma, o njih pa piše tudi 8. člen Osimskih sporazumov. Pri tem določa, naj

se ohrani vse tisto, kar je že pred tem (sporazumom) bilo in naj se nič ne ukinja. Slovenske šole bi morale torej ohraniti svojo avtonomijo.

Po mojem mnenju se lahko na ta določila močno opremo, čeprav nam lahko vedno kdo oporeka, češ da se šole ne ukinjajo, ampak le ravnateljstva.

Obstaja po Vašem nevarnost, da bi v bodoče še druge slovenske šole doletela podobna usoda?

To je na žalost popolnoma možno, zlasti še, če bo še dalje padalo število učencev. Po drugi strani pa tudi kaže, da se bo stanje v prihodnjih letih nekoliko izboljšalo, saj smo v zadnjem času zabeležili nekaj več rojstev, vendar bo rezultat tega viden v naših šolah šele čez nekaj let.

Kaj bi za konec želeli še povedati članom naše manjšine v zvezi s tem vprašanjem?

Pozval bi jih, da je treba pazljivo spremljati dogajanje in biti v vsakem trenutku pripravljene, da z vsemi močmi branimo to, kar imamo. Če je treba, moramo biti vsi, skupno in složno pripravljene na razne akcije, posege, tudi manifestacije ipd. Predvsem je važno, da večinski narod natančno informiramo o naših specifičnih problemih.

(hj)

Ssk za preprečitev »racionalizacije« slovenskih šol na Tržaškem

Načrt o »racionalizaciji« slovenskih šol na Tržaškem, kakršnega je pred nedavnim izdelalo tržaško šolsko skrbništvo, ne upošteva specifik, ki so lastne manjšinske šolstvu in je v navzkrižju s samimi stališči pristojnih organov slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini, pa tudi z mednarodnimi obvezami, ki jih je Italija prevzela z Londonskim memorandumom in jih potrdila z Osimskimi sporazumi.

Tako je ocenil tržaški pokrajinski izvršni odbor Ssk, ki je na svoji zadnji tedenski seji posvetil glavno pozornost predlogu tržaškega šolskega skrbnika, po katerem naj bi združili didaktični ravnateljstvi Sv. Jakob in Sv. Ivan ter nižje srednje šole Cankar-Erjavca in Kosovel-Levstik. Ssk bo v prihodnjih dneh napravila ustrezne korake, da bo uradno seznanila s tem svojim stališčem pristojne šolske oblasti in organe, poleg tega

pa bo priredila tudi javno razpravo o perečem vprašanju združevanja slovenskih šol, na katero bo povabila šolnike, dijake, starše in druge zainteresirane pripadnike naše narodnostne skupnosti. Že dalj časa je namreč občutili potrebo po širši in izčrpniji obravnavi problemov slovenskega šolstva, ki ostaja slej ko prej bistvenega pomena za obstoj in razvoj slovenske manjšine v Italiji.

Tržaški pokrajinski izvršni odbor Ssk je na svoji zadnji seji razpravljati tudi o omejitvah avtomobilskega prometa v tržaškem mestnem središču. Ssk meni, da so ukrepi, ki jih je doslej sprejela tržaška občinska uprava za zmanjšanje stopnje onesaženosti zraka, neučinkoviti. Po razširjeni oceni bi ti ukrepi morali biti predvsem bolj premišljeni, doslednejši in s tem tudi praktično lažje izvedljivi, sicer tvegamo, da je zdravilo slabše od bolezn.

Duško Jelinčič: Biseri pod snegom

»Ena najboljših knjig o alpinizmu«

V začetku meseca decembra je bila v Trstu in pred dnevi v Gorici dobro obiskana predstavitev knjige Biseri pod snegom v zamejstvu živečega znanega pisatelja Duška Jelinčiča. Na predstavitvi v Tržaški knjigarni nas je bilo veliko, ki imamo Duška Jelinčiča zelo radi, najprej kot dobrega človeka in šele nato kot znano javno osebnost, kar nedvomno je, saj je bil najprej prvi človek, ki se je povzpela nad 8000 metrov iz Furlanije Julijske krajine, šele nato pa je poleg tega v javnosti zelo znanega dosežka poznan še kot dober časnikar, sedaj pri tržaškem slovenskem radiu, prej pri Primorskem dnevniku.

Jasno je, da na vsaki predstavitvi hvalijo avtorja vsake predstavljene knjige in to največkrat z zelo izbranimi besedami, gleda se tudi na to, da te besede pri prisotnih dosežejo takoj učinek, ker se pač knjiga natisne tudi in predvsem zato, da se jo prodaja in šele nato bere. Včasih se pri takih »predstavitvah« preseže vsaka meja dobrega okusa in znanega reka »Est modus...« Te besede sem zapisal zato, ker se mi je malokrat pripetilo, da sem na predstavitvi doživel tako javno hvaljenje kot pri Jelinčičevi knjigi Biseri pod snegom. Nisem napisal hvalisanje, ampak hvaljenje, po Kmeclu: javna laudacija. Kar malce nerodno mi je bilo za avtorja knjige, ker se mi zdi, da mu pretirana hvala ne godi preveč. Postal pa sem pozoren na besede urednika Založbe Obzorja iz Maribora, Franca Vogelnika, ki je dobesedno dejal, da je to ena najboljših knjig, kar jih je sploh kdaj bilo napisanih o alpinizmu. To pa so že besede, zaradi katerih se spleča vzeti knjigo Biseri pod snegom v roke, kajti urednik Založbe Obzorja Vogelnik je knjigo izdal v zbirki Domače in tuje gore kot 36. knjigo po vrsti in je torej taka javna pohvala le neko zagotovilo, da boste imeli v rokah dobro branje o planinah, gorah. Na isti večer

je še sam avtor Jelinčič s svojim esejem o lastni knjigi Biseri pod snegom presenetil vse prisotne, ko je svoje pisanje označil kot moderni roman in pri tem navedel nekaj tako svetih imen iz svetovne literature, da me je kar zazeblo, s takimi tiči se namreč ni dobro resno poigravati, ko te pa že v hipu uničijo. Dovolj je bilo torej izzivov za takojšnje branje knjige, dovolj pa tudi, da je ne bi, ker rad predstavitev prej pozabim, kot pa prebiram knjigo.

Odločil sem se za prvo varianto in knjigo takoj prebral in si prav tako takoj zapisal na listek, da je glavna napaka knjige v tem, da je prekratka. Skušam razložiti: še vedno sem namreč mnenja, da je roman le roman, ki je dolgo branje, pa naj še tako dobro vem, da moderni roman ni isto kot klasični in obratno, po moje pa danes tudi literarna kritika ne ve, kaj bi sploh še počela s sodobnimi teksti, ker jih ne zna zvrstiti pod nobeno znano formulacijo, ali pa si jih ne upa. Tako je tudi z Jelinčičevim tekstom Biseri pod snegom, za katerega ni težko reči, da bo gotovo doživel ponatis, ker ima tudi za Slovence zelo prijazno in ljubo temo, ki bi ji lahko dal šolski naslov: Jaz in gora, drugi naslov pa bi lahko bil Slehernik in gora.

Mislím, da je Jelinčič najbolj prepričljiv v svojem romanu-neromanu takrat, ko sebe postavlja na čisto povprečno raven človeka, ki samega sebe išče in si v bistvu tudi ne postavlja tako velikih in strašno učenih vprašanj, da bi lahko učeno rekli: Ja, to pa je lep eksistencialni roman!, pa čeprav to njegovo pričevanje v bistvu je tudi to. Jelinčiču gre pri pisanju namreč samo za osebni odnos do sveta, do gore, do drugih, do samega sebe, saj drugače ne bi zapisal teh besed po velikem razočaranju, ko se mora vrhu Everesta zaradi slabih vremenskih razmer odpovedati:

»... se končno pogledam v ogledalo. In vidim, niti ne zgrožen, temveč

le vdan v usodo, da je iz mojih oči izginil blesk daljnih obzorij. Dolgo sem ga iskal, vendar ga ni več. Sij je ugasnil.

Krog je sklenjen. Razumem. Naloga pred mano pa je povsem jasno začrtana: spet bom moral prižgati sij v svojih očeh, da bodo v njih valovala daljna morja in žarela širna obzorja. Koliko jih še moram videti in koliko šele doživeti.

Koliko zarij dočakati, koliko viharjev previhariti! Z eno samo besedo: živeti«.

Knjiga Duška Jelinčiča Biseri pod snegom je hvaležno branje, ker se bere zelo hitro in dejansko na dušek. Jelinčič je dober zato, ker je oseben, včasih se z njim ne boste strinjali, tudi kakšno jezikovno varianto bi mu dali v zameno za njegovo. Ampak to so vaši problemi. Prvič zato, ker vi v Himalajo ne hodite, drugič pa zato, ker ima on dejansko za življenjsko vodilo zelo nevarno idejo, ki jo tudi povsod javno sam prizna: Da lahko kaj napiše in pošteno živi, mora doživeti globoka in skrajna doživetja.

S tem se uvršča v niz tistih osvajačev nekoristnega sveta, ki ga je že pred njimi Coca Cola skorajda povsod že osvojila, bi rekli ciniki, v tisti niz ljudi torej, ki so sicer sposobni živeti tudi vsakdanje življenje, a jim to ni dovolj za življenje in si zato poiščejo tudi drugačno obliko življenja, »kjer se res vsak hip zavedajo zadnje kaplje krvi in se zanjo borijo«, če smem tako citirati po spominu nekega neznanege pesnika.

Sicer pa boste vse to našli v knjigi Biseri pod snegom in mislim, da tudi v vseh naslednjih Jelinčičevih knjigah, ker jih gotovo ne bo malo, to se vidi iz neprikrite javno povedane ambicije avtorja samega in tudi iz samega teksta, ki je ostal nedokončan, kot bodo tudi vsi nadaljnji, če jih bo pisalo življenje, kot je tega, seveda.

Ne gre namreč za nobeno fikcijo, gre za življenje in vse okrog njega. To sploh ni malo. Do naslednje knjige torej, morda pa bo prej še kakšna odprava, še kaj »življenjsko zelo močnega«, če lahko tako grdo to zapišemo.

Ali kot pravi Jelinčič: »Saj se splečajo leta trpljenja za sekundo upanja, saj živimo le zato, da bomo nekega dne lahko rekli: — Priznam, da sem živel... —«

Jurij Paljk

4. izdaja pregleda Alpe Jadran Kinema

Prejšnji teden se je odvijala v tržaškem kinu Excelsior že tradicionalna prireditev Alpe Jadran Kinema, namenjena prikazovanju najnovejše filmvideo proizvodnje in srečevanju ustvarjalcev in proučevalcev le-te iz vsega srednjeevropskega prostora.

Pregled se je tako rekoč pričel že sredi decembra z odprtjem razstave filmskih in gledaliških plakatov Poljaka Andrzeja Pagowskega v občinskem muzeju Revoltella (znamenita je tovrstna poljska grafična specializacija!), a so bile vse projekcije zaradi tehnično-financijskih razlogov odložene na januar. Tržaški pregled del iz Avstrije, Bavarske, Češkoslovaške, Hrvaške, Italije, Madžarske, Slovenije, Poljske (tej je bil posvečen poseben monografski prikaz iz obdobja 1989-92) in Ticinskega kantona, je sicer lahko še računal na pokroviteljstvo in podporo določenih javnih ustanov (ministrstvo za turizem, Dežela FJK, Deželna ustanova za turistično promocijo, Pokrajina in Občina Trst), vendar so se letošnje dotacije zaradi vsesplošne krize občutno skrčile. To se je občutilo pri količinski (ne kakovostni!) plati ponudbe in pri močnem okrnjenju običajnega obfestskega vrveža, ceremonijala, zvezdnitva itn., kar pa ni škodilo srži prireditve.

O vsebini projekcij ne moremo na dolgo govoriti. Omenimo le, da je tako uradnemu programu kot prikazu poljskih filmov, sekciji Videorama idr. sledilo ne množično, pač pa prizadeto in zbrano občinstvo mladih ter ljubiteljev tovrstnih filmov. Med na-

Naslovnica kataloga filmskega pregleda Alpe Jadran Kinema

slovi naštejmo vsaj: **Zgodbo iz Hrvaške** Krsta Papića, ki dramatično podživlja obdobje 1970-1980-1990, lahkotnejšo »on teh road« zgodbo mladega Slovenca Vinči Vogue Anžlovarja **Babica gre na jug**, ki je pošteno zabavala občinstvo, zanimivo delo Avstrijca Götza Spielmana **Sosed** ter humanistični pamflet o holokavstu in junaštvu Poljaka Andrzeja Wajde **Korczak**.

Eden izmed glavnih motivov letošnjih del — iz Vzhoda — je bil še zelo boleč proces prehajanja iz »socialistične« (seveda nedemokratične, a za nekatere aspekte »varne«) ureditve družbe v povsem »kapitalistično« sproščeno, kar je prišlo do izraza tudi v več posegih na sobotnem posvetu na temo **Umetniška proizvodnja:**

Davorin Devetak

Člani odprave Alpe Adria Sagarmatha expedition 1990. Slika je objavljena v knjigi Biseri pod snegom in jo je posnel sam avtor

»Cesarjeva nova oblačila« v SSG - navdušujoča igra za otroke

Prizor s predstave *Cesarjeva nova oblačila* v odrski postavitvi SSG (foto D. Križmančič)

»Cesarjeva nova oblačila« danskega pisca Hansa Christiana Andersena sodi že med »klasične« pravljice, ki jo poznajo prav vsi. Kljub temu pa je bila odrska postavitve Slovenskega stalnega gledališča tega dela sveža, živahna in zanimiva. Delo je zrežiral Vladimir Jurc, izvorno besedilo pa je za oder predelal, ali bolje bi rekli, prepesnil Milan Jesih. Premiera je bila v sredo, 13. januarja, še pred tem pa so igralci SSG s to pravljico z uspehom predstavili tudi italijanskim otrokom v gledališču Cristallu.

Odrska uprizoritev znane Andersenove zgodbe je takšna, da niti za trenutek ne popusti napetost dogajanja. Igralci so se izkazali tako v petju — nekaj popevk je na Jesihovo besedilo uglasbil Miran Košuta — kot v mimiki in celo v »čarovnijah« (v tem jih je izučil Vikj). Scena je bila preprosta, a zelo živobarvna in učinkovita. Marijan Kravos je na oder postavil dve pahljači, eno s pavjim perjem, drugi pa simbolom nečimrnosti. Pisane kostume cesarja, njegovega spremstva ter sleparskih krojačev pa je izdelala Marija Vidau.

Nečimrnega in nergavega cesarja, ki ga bolj skrbi to, da se večkrat na dan preobleče, kot pa državniški posli, je poosebil Gojmir Lešnjak, priliznjena dama in dvorjan sta bila Lučka Počkaj in Stojan Colja, pošteni minister Adrijan Rustja, bistri minister Franko Korošec, sleparja pa Alojz Svete in Maja Blagovič. Igralci so se znali vživeti v svoje vloge in so tudi vseskozi vedeli, da sestavljajo njihovo publiko predvsem otroci.

Najmajši gledalci so se predvsem zabavali, ko sta sleparska krojača šivala dragoceno tkanino, ki jo lahko vidi samo, kdor je pameten. Nihče ničesar ne vidi, vendar vsi cesarjevi dvorjani blago hvalijo. Čeprav obleke tudi sam ne vidi, si jo ošabni cesar nadene, in tudi ljudje si ne upajo priznati, da vladar nima ničesar na sebi, dokler tega glasno ne pove nek otrok. Že samo po sebi prijetno vsebino so igralci SSG podali zelo prepričljivo, zabavno in zelo živahno, vse to pa so prijetno dopolnjevale še pesmi. Kot pevec je v igri nastopil tudi sam režiser.

(hj)

Zdravnik svetuje

Rak na dojki (3)

Vsaka ženska si bi morala vsaj enkrat na mesec sama pregledati dojke in sicer v plodnih letih dva, tri dni po končani menstruaciji, v menopavzi pa vedno na isti dan v mesecu.

Pravilnega načina pregledovanja dojke vas lahko nauči samo zdravnik, h kateremu morate na pregled vsaj enkrat na leto. Zelo važna je izkušnost. Na začetku verjetno ne boste ničesar razume-

Dr. EDI KOŠUTA

le, tudi, ker vas bo zelo strah, da si ugotovite bolezen. Sčasoma se bodo vaše diagnostične sposobnosti vidno izboljšale. Dojko si morate najprej dobro ogledati. Postavite se pred ogledalo pri dobri luči. Najprej roke postavite ob boke, nato jih dvignite nad glavo.

Zelo natančno opazujte kate-rokoli nepravilnost kot npr. otečenost, nenaravno nagubanost kože, nepravilnosti bradavice. Nato si dojko natančno pretipajte, najprej stoje, nato leže na hrbtu. Kot pregledujete levo dojko, najprej postavite levo roko za tilnik in si pazljivo pregledajte notranji del dojke od zgoraj dol. Roko premikajte proti bradavici. Ko boste to opravile, postavite levo roko ob bok in pregledajte zunanji del žleze. Isto ponovite na drugi strani. Pri pregledu bradavic pazite na morebitno prisotnost sekrecij, predvsem krvi. Če jih opazite, se obrnite do zdravnika. Naj vam takoj povem, da velika večina otrdlin itd., ki si jih same ženske ugotovijo, niso rak in po navadi niso niti bolezenske narave, toda to lahko ugotovi samo zdravnik.

Tudi hrana igra važno vlogo pri tej bolezni. Raziskovalci so ugotovili, da je rak na dojki veliko bolj razširjen v tistih pokrajinah, kjer ljudje uživajo velike količine živalskih maščob in mesa, pred-

vsem govejega. Naj takoj pripomnim, da tudi premalo mesa v hrani škoduje, saj organizem potrebuje beljakovine za normalno presnovo. Navadno zdrava, odrasla oseba, potrebuje vsaj 70 gramov mesa na dan. Pri tem je bolje izbirati belo meso (zajec, piščanec, puran) ali ribe, predvsem morske. RIBE vsebujejo celo vrsto zelo koristnih maščob in lahko prebavljivih beljakovin. Pitje alkoholnih pijač poveča možnost raka na dojki. Rak je dosti bolj redek med ljudmi, ki redno uživajo hrano, bogato z vitamini in vlakni, se pravi svežo zelenjavo, sadje, črni kruh itd. Ugotovili so tudi, da nekatere vrste zelenjave vsebujejo snovi, ki preprečujejo nastanek raka na dojki in ki se jih torej še kako izplača redno uživati. Te so: zelje, ohrovt, cvetača, brokoli in brstični ohrovt. Ugotovili so tudi, da sproščeno, radostno življenje in fizična aktivnost krepijo odpornost telesa proti vsem boleznim, tudi proti raku. Priporočam, da fizično aktivnost izvajate, ko je le mogoče, v naravi, na čistem zraku.

(konec)

* * *

Muzej judovske skupnosti

V Trstu so v nedeljo, 17. januarja, odprli nov muzej hebrejske skupnosti v Ul. del Monte 5. Muzej je poimenovan po zakoncih Carlu in Veri Wagner, deloval pa naj bi tudi kot kulturni center, odprt širši javnosti. S to dejavnostjo želi judovska skupnost v Trstu seznaniti mesto s svojo zgodovino in kulturo ter tako odgovoriti na pojave nestrpnosti, ki smo jim priča v Evropi predvsem v zadnjem času. Na razstavi si je mogoče ogledati predvsem predmete, ki jih uporabljajo pri obredu. Sedanji muzej je bil nekdanj sinagoga, ena izmed štirih, ki so nekoč bile v Trstu.

* * *

V Prosvetnem domu na Opčinah bo v petek, 22. t.m., ob 19.30 deželni kongres slovenske komisije PSI. Predmet razprave bo vloga slovenskih socialistov v deželni PSI, znotraj slovenske narodnostne skupnosti in v odnosih do Slovenije.

Ambrož Kodolja **DISCOBUS**

(Razmišljanje ob slovenskem kulturnem dnevu)

»Mama bo spekla potico, sosed bo prinesel steklenico verduza, govorili bomo po naše. Pridi v nedeljo po blagoslovu!« Tako se je glasilo povabilo v furlansko vas k sobratu. Kdo ne bi sprejel takega povabila, že zato, da se »bo govorilo po naše«, ker tista mama tako želi. Njena mladost je tekla v naših hribih. Od daleč je gledala nižino in kadarkoli se je kateremu koli od vaških otrok pogled ustavil v nižini, je vedel, da je tam doma kruh, tam so bogati ljudje, tam niso lačni... Odšla je v nižino, delala v nekem mlinu in se omožila s sosedovim Viktorjem. Pet sinov ji je uspelo naučiti »govoriti po naše«, šesti pa, ki je odšel študirat, tega ne zna, niti sedaj ne, ko mu mama že deseto leto gospodinji... Tako don Pasquale vsaj včasih posluša mamo in ko mu čas dopušča, pohiti v tiste naše hribe, kjer govorijo »po naše«, čeprav jih razume zelo malo.

Mahnem jo torej tja dol in zavozim na trg pred cerkvijo. Pred barom je bilo parkiranih pet avtomobilov, pred cerkvijo pa tri kolesa in en moped. Dobro vem, kdo so: »Šjora Marilena, gospodična Betti in upokojena poštarica Margerita. Moped pa je od šjora Mateja. Njegova Graziella je bila lekarnarica v Poreču, tam se je vnela ljubezen, prišel je z njo sem in ker jima ni bilo usojeno, da bi imela otroke, je ona voditeljica Caritasa, šjor Matej pa Katoliške Akcije. Vse kot v TV nadaljevanji.«

Avto parkiram pred barom, da ne bi delal sramoto cerkvi in predvidno vstopim. Mimogrede si mislim: »Kot povsod. Nedeljski popoldan ljudje prespijo, presedijo v baru, v cerkev pa jih gre zelo malo...« Vendar osupnem. Cerkev je bila polna in to sama mladina. Prepevajo, sodelujejo, seveda se tudi ščipajo, vendar bilo je živahno in lepo. Vidiš, si mislim. Don Pasquale pa res zna! Komu to še danes uspe?... Vesel, da vsaj enkrat vidim toliko mladine skupaj, uživam pravo rajsko srečo. Obred se bliža koncu, pred cerkvijo pa se zaslišita neka muzika in kričanje. Mislim, da je tu nekdo, ki dela reklamo za kakšen cirkus. Ta hrup postaja vedno glasnejši, mladina pa nestrpna. Don Pasquale konča blagoslov in še ni prišel do zakristije, ko se mladež usuje

ŠPORT

O zamejski odbojki

Medtem ko se našim najvišjim košarkarskim predstavnikom ne pišejo najboljši časi — mislim predvsem na Jadran v B ligi, ki nenehno drsi na lestvici, in na Kontovel v četrtoligaškem prvenstvu — smo lahko z dosedanjim obračunom slovenskih odbojkarških ekip precej zadovoljni. Tako v ženski kot v moški tretjeligaški konkurenci imamo predstavnika, ki se poteguje za sam vrh lestvice in morda, to bo pokazal razplet prvenstva, tudi za napredovanje. Za našo odbojkarško stvarnost je

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ
sklicuje

redni občni zbor članov

ki bo v soboto, 30. januarja 1993, z začetkom ob 17.30 v Finžgarjevem domu na Opčinah (TS). (Vsako organizacijo-delegacijo zastopajo trije delegati).

to zadovoljiv uspeh, še zlasti če pomislimo, da je italijanska odbojka doživela v zadnjih letih velik vzpon in da je prišlo do profesionalizacije ekip tudi v nižjih ligah. Cilji zamejske odbojke bi bili lahko bistveno višji, če bi prišlo do združene ekipe, v kateri bi igrali najboljši slovenski odbojkarji oz. odbojkarice, kot je bila npr. pred leti ekipa Meblo, ki je za krajši čas tudi uspešno nastopala v ženski drugoligaški konkurenci, ali po vzoru Jadrana v košariki. O tej možnosti se je veliko govorilo, vendar so ostali doslej vsi načrti na mrtvi točki.

Naše najbolj uspešno društvo v letošnjem prvenstvu je goriški Valprapor, ki z moško ekipo nastopa v C1 ligi. Z resno organizacijo in strokovnim pristopom do dela se je ta ekipa prebila na sam vrh lestvice — trenutno je na dru-

gem mestu — in sodi med ožje kandidate za napredovanje v drugo ligo. Ambicioznost in pravilno vzdušje bosta lahko odločilna za veliki met.

Poglavje zase je Borova ekipa, ki nastopa v enaki ženski kategoriji. Borovke, ki so lani nazadovale iz višje lige, so letos med boljšimi ekipami, vendar so za to mlado ekipo značilna nevarna nihanja. Serija »novoletnih« porazov jih je nekoliko oddaljila od prvega mesta, vendar se bodo po vsej verjetnosti tudi Borovke ob koncu prvenstva potegovale za napredovanje. Sloga Koimpex, ki nastopa v isti konkurenci, je na spodnjem delu razpredelnice, vendar tudi zaradi smole, saj so Slogašice več tekem nezasuženo izgubile. Trener Peterlin ima na voljo mlado in perspektivno ekipo, ki bo prav gotovo pokazala svojo vrednost v prihodnosti.

V moški C2 ligi imamo kar tri predstavnike. Najbolje uvrščena je goriška Olympia, ki je tretja na lestvici, nekaj težav ima Drašičeva Sloga, ki je sicer novinec v ligi, v veliki krizi (po predvidevanjih) pa je Bor, ki doslej še ni zmagal in je seveda zadnji na lestvici. V ženski C2 ligi nastopata nabrežinski Sokol ter goriška Kmečka Banka. Oba naša predstavnika sta na sredini lestvice in vse kaže, da se bosta brez posebnih težav rešila pred izpadom. (Dar)

* * *

V Trstu je bilo prejšnji teden slovesno odprtje novega sodnega leta. Glavni pravdnik Maltese je v svojem poročilu predvsem poudaril, da prihaja v našo deželo iz republik Jugoslavije veliko več orožja in mamil kot v preteklosti. Izrazil je zaskrbljenost zaradi naraščanja števila narkomanov. Politični škandali zaradi korupcije, je še dejal pa so bili v naši deželi maloštevilni, če izvzamemo Pordenon.

4. izdaja pregleda...

od oporečništva v prehodno dobo. Tržaški pregled, za katerim stoji strokovni človeški aparat Združenja Alpe Jadran Kinema pod izkušeno taktirko umetniškega vodje Annamarie Percavassi, se je tudi letos izkazal za primerno in nadvse dragoceno opazovalnico »novega« v kulturnem soočanju na tem področju v srednjeevropskem prostoru. Pričakovati je, da bo ta struktura dobila dokončno trajno obliko, ki jo lahko zajamči le ustrezna stalna finančna dotacija javnih ali pa tudi zasebnih sredin v naši deželi.

* * *

V torek, 19. t.m., so v tržaški pokrajini začeli razdeljevati bencinske bone za leto 1993. Delili jih bodo do 26. februarja, zato je časa dovolj. Komur je mogoče, naj raje nekaj dni počaka, da se izogne nezno dolgemu čakanju pred občinskimi izpostavami. Upravičenci naj s seboj prinesejo originalno prometno dovoljenje ali nadomestni list ter osebni dokument lastnika avtomobila. Bone je mogoče dvigniti tudi s pooblastilom.

* * *

Tržaška pokrajinska uprava obveščata, da je le še do 31. t.m. čas za predložitev prošelj za prispevke, ki jih določajo deželni zakoni za kulturne dejavnosti, za kulturo miru in sožitja med narodi, za izvedbo pevskih tečajev in razvoj rekreacijskih in športnih dejavnosti. Pristojni urad, ki sprejema prošnje, je na sedežu Pokrajine, Trg Vittorio Veneto 4 in Ul. S. Anastasio, odprt pa je od ponedeljka do petka od 8. do 19. ure.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Andersen — Milan Jesih
CESARJEVA
NOVA OBLAČILA
Režija Vladimir Jurc

V petek, 22. januarja,
ob 10. in 12. uri
v Katoliškem domu v Gorici

ČESTITAMO!

Pred dnevi je obhajal 90-letnico znani slovenski tržaški kulturni in gospodarski delavec ter organizator Boris Možina. Slavljencu, ki je tudi naš dragocen sodelavec, ob častitljivem življenjskem jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še veliko zdravja in zadovoljstva.

Uredništvo in uprava
Novega lista

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 25. januarja, otvoritev razstave o ziljski narodni noši. Obenem bodo tudi predstavili študijo na isto temo, ki jo je pripravila Marija Makarovič. Začetek ob 20.30.

POPRAVEK

V članku s podpisom R.D. objavljenem v NL dne 14. t.m. o koncertu Vodopivčevih skladb v organizaciji KD »Sovodnje« je v drugem stavku prišlo do pomote. Pravilno se stavek glasi takole: »... Pokojni glasbenik (Vodopivec) je bil s Sovodnjami, posebno pa še s takratnim ženskim pevskim zborom tesno povezan; gospa Peliconova se ga dobro spominja, ker je takrat vodila ženski zbor in je pri njem dobivala potrebno pevsko gradivo...«. Za pomoto se bralcem in avtorju opravičujemo.

(Ured.)

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

iz cerkve, jaz pa za njo. Na veliko začudenje obstanem na cerkvenih vratih. Na trgu je avtobus okrašen z utripajočimi lučkami, na strehi ima štiri velike zvočnike, iz katerih prihaja hrupna glasba, na njem pa je velik slikovit napis: »DISCOBUS«. Kmalu se pojavi še don Pasquale in ko se mladež nagnete v to škatlo, odpeljejo, nam pomahajo, mi njim in kmalu se izza ovinka sliši le še glasba... Tipaje vprašam sobrata: »Kam vse to gre?« »Nisi videl napisa, v discoteco. Pri nas je red in sodelovanje. Vsa mladina pride k blagoslovu, nato se vkrca v discobus, odpelje in pripelje zvečer ob desetih. Moj sosed ima blagoslov pol ure pozneje, drugi dalje zopet pol ure pozneje, tako da discobus vedno pripelje pred cerkvijo po končanem blagoslovu... Važno je, da se sodeluje in tako to lepo teče...«

Pozno zvečer si mislim: »Pametno. Mladina pride k litanijam, odpeljejo se in pripeljejo, tako odpadejo vse skrbi, da bi se kam ne zaleli, pa še doma so pravočasno. Seveda tudi »discoteca« ima svoj zaslužek, saj se napolni šele po desetih, do tedaj je tam mladež — vsi imajo svoje!«

Neki takšen kulturniški discobus bi moral vsaj nekajkrat letno voziti tudi v našem zamejstvu. Odpeljal naj bi iz Trsta, pobiral po Krašu, šel skozi Gorico in se vračal preko Števerjana.

Vanj naj bi vstopali kulturniki vseh barv in prepričanj. Pri prvi vožnji bi samo poslušali discoglasbo (ne klasično glasbo) in se gledali. Pri drugi vožnji bi discoglasbo poslušali samo v eno smer, nazajgrede bi se že pogovarjali. Pri vsaki naslednji vožnji pa bi se samo pogovarjali. Pogovor bi teklo o naši kulturi, njenem delu in življenju. Kmalu bi odpadli vsi predsodki in zapisi pod črto. Spoznali bi, da imamo vsi skupne cilje in načrte, kot temu pravimo v prosveti. Ker pa nas je vedno manj in pripadamo malemu narodu, (to neradi slišimo), bi kmalu prišli do spoznanja, da so nam potrebni skupni projekti; ne velikopotezni. Najprej mali, nato malo večji, kar bi še ostalo, bi prišlo na vrsto kot večji načrti... Koliko koristnih tem bi lahko prišlo na vrsto v kulturniškem discobusu. Celo kakšen koristen sklep bi se porodil, saj bi nas v to prisilila prostor in čas. Bili bi ujeti, zato ne bi mogli zbežati, kot s sej, če nam te niso po volji. Prav tako bi bili tudi primorani poslušati drug drugega, kar drugače nismo... Pa še nekaj: »Mogoče bi prišli celo do spoznanja, da ni tolike važnosti, kdo kaj napiše, ampak je mnogo važnejše, kaj kdo napiše v našem ne tako velikem prostorčku...« v kolikor pa bi to kulturniško potepanje imelo za stvardeso kraško kulturnico z belim kožuhom in rdečim klobukom, pa bi ta kulturniška akcija dobila celo zgodovinski prizvok.